

אור הנר

עורך נריה אטון

כ"ה אייר תשפ"ג

כניסת שבת: 19:14
יציאת שבת: 20:06
רבינו תם: 21:00

שבת מברכיין
יום א' ר"ח סיון
פרקי אבות
פרק ו'

פדשת במדבר

דבר העורך

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני"

ערב בדיקת חמץ, נכנסתי לבית - כנסת כדי ללמוד, והנה ניגש אליי הגבאי וביקש את סליחתי: "האם יכול אתה בבקשה לחפש מקום אחר ללמוד במחילה מכבודך, עסוקים אנו בניקיון המקום לכבוד פסח". לשמע דברים אלו פניתי לבית כנסת אחר, ושוב חזרה התמונה על עצמה: הגבאי שם ניגש אליי וביקש ממני לחפש בית כנסת אחר. הייתי אובד עצות: לאן אוכל ללכת ללמוד? חכמתי בדעתי ו'בלית ברירה' עליתי לביתו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי איסר זלמן.

על אף הזמן הדחוק (ערב פסח היה) הצדיק קיבל אותי במאור פנים ושאל לבקשתי, אמרתי לו שבאתי במטרה אחת - לשוחח עימו בלימוד התורה הקדושה! ראש הישיבה נענה ברצון ובשמחה, והיטה אוזן לשמוע מה בפי. על השולחן, הייתה מוכנה פרוסת לחם, דברי מריחה וכוס קפה. עד היום אני לא סולח לעצמי במחשבה לאחור - מדוע לא המתנתי עוד מספר דקות, עד שהרב היה מסיים לאכול? קרוב לשעתיים! ארכה השיחה, הרב השיב לי על השאלות, שהרציתי בפניו, סתר ובנה.

קרוב לחצות היום חזרה הרבנית ביילה הינדא, כשידיה עמוסות בסלים מקנייה, שערכה לכבוד החג. כשראתה שהצלחת והכוס מונחים כמו שהיו בבוקר, שאלה את בעלה ראש הישיבה: "מדוע לא טעמת כלום?"

רבי איסר זלמן ענה לה בתמימות: "הרי נכנס כאן בן תורה ובא לדבר איתי בלימוד התורה הקדושה, איך יכולתי להפסיק באמצע?". ענתה הרבנית בשאלה: "מה היה קורה, אם היית אומר לבחור שימתין כמה דקות עד שתגמור לאכול, ואח"כ תקבל אותו בכבוד הראוי לו?"

הרים רבינו את קולו ושאל בתמיהה: "מה?! וכי אני פרופסור, שצריכים להמתין לי?" (פניני עין חמד)

זכרו, כשאנו מתנהגים בענווה ובצניעות אנו מכריזים קבל עם ועדה, ה' יתברך מגביה וה' יתברך משפיל ואנו בסך הכל בובות, יהי רצון שנזכה לקיים בעצמנו את דברי המדרש: "אין אדם קונה את התורה עד שיעשה עצמו הפקר כמדבר", שבת שלום ומבורך.

במדרש רבה על פסוק זה מובא: 'למה ניתנה תורה במדבר? לומר לך! שאין אדם קונה את התורה עד שיעשה עצמו הפקר כמדבר'. היסוד לקנייני התורה, הוא לשים עצמו כמדבר, להפקיר עצמו לגבי התורה הקדושה, לסלק את עצמיותו בשביל לימוד ועמל התורה, להיות שומע ומקבל מבקש ונותן, ללא שום חשבונות, רק כך הוא הופך לכלי שבו יכולה לשרות התורה. לא לחינם אומרים אנו בתפילת 'אלוקי נצור' - ונפשי כעפר לכל תהיה, פתח ליבי בתורתך, רק אחרי שאדם שם עצמו כעפר לכל, אז יכול לבקש על התורה. ונשאלת השאלה: מדוע הענווה כל כך חשובה עוד לפני לימוד התורה? מדוע אדם שלא הצליח לעבוד על מידותיו ואיננו ענו, איננו כלי לקבל ולהבין את דברי התורה הקדושה.

ונראה להסביר בסייעתא דשמיא: כי עיקר מעלת הענווה, היא הוכחה ברורה במציאות ה' יתברך, כשאדם שהגיע לדרגה כל כך גבוהה, ובכל זאת איננו מתנשא על אחרים, ומתנהג בענווה ובצניעות, מוכיח קבל עם ועדה כי מי שהרים והגביה אותו זה ה' יתברך, ובידו להגביה ובידו להשפיל, והוא סך הכל אותו אחד שהחליט הקב"ה להגביה. ורק אחרי שאדם מכיר במציאות ה' יתברך ויש לו אמונה שלימה בה' יתברך - הרי הוא כלי לקבל ולהבין את דברי התורה הקדושה. כך ראינו בכל הדורות שצמחו גדולי ישראל,

דבר ראשון עטפו עצמם במידת ענוה מופלגת, וכך הפכו עצמן לכלים המוריקים תורה לכלל ישראל.

מסופר על הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בעל "האבן האזל" על הרמב"ם.

שהיה מגיע לפניו תלמיד ישיבה אפילו מיישיבה קטנה, היה משוחח ומדבר איתו בלימוד, ומחשיב אותו, כאלו עומד בפניו תלמיד חכם בא בימים. כשהתלמיד הקשה קושיה טובה או עלה בידו לתרץ תירוץ, היה רבי איסר זלמן קופץ משמחה, ומביע התפעלות עצומה "מהדברים הנפלאים והנחמדים".

סיפר הרב צבי וינברג: הרבה פעמים זכיתי להיכנס אל רבי איסר זלמן ולשוחח עמו בסוגיות הש"ס. והנה סיפור נפלא, שראיתי, ממנו אפשר להיווכח בגודל הענווה המופלאה שלו: היה זה ביום י"ג בניסן

פניני הבן איש חי

לאור זאת נוכל להבין היטב את כוונת הפסוק שלפנינו בעניין חניית בית ישראל במדבר "באותות לבית אבותם" - אל תקרי באותות אלא באותיות. כלומר שאופן החניה שלהם יהיה באחדות כמניין אותיות אבותינו הקדושים העולה בגמטריא "אחד".

ובנוסף לכך יתפסו גם באומנות של גמילות חסדים המרומזות במילה "מנגד" המופיעה בהמשך הפסוק, "מנגד" - מן ג-T (גמול דלים), אז: "סביב לאוהל מועד יחנו", שיקבצם הבורא ברוך הוא מארבע כנפות תבל להושיבם סביב למשכן העדות.

אור החיים על הפרשה

שמו, והרי הם כבניו, מבואר שהוא הציל אותם בגופם, ודומה לאהרן שהם תולדותיו בגופם.

חידוש גדול התחדש בדברי אור החיים הק' שמי שמתפלל על חבירו ונענה הרי הוא כאילו ילדו. וידוע שכן מזכה אבא, כלומר שזכויות הבנים מועילות לאב, אם כן מי שמתפלל על תלמיד חכם או על גדול בתורה ובזכות תפילתו מצילים את אותו תלמיד חכם כי תפילתו הועילה, כי אז נחשב כאילו ילדו. וזכויות של אותו תלמיד חכם יזכו ויועילו למתפלל כמו שכן מזכה אבא, יסוד זה הוא על פי דבריו הקדושים של אור החיים הק', כמה חשוב להתפלל על תלמידי חכמים ועל גדולי תורה ועל כל אדם מישראל, שהרי התועלת תהיה עצומה גם למתפלל.

"איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו"

האחדות והצדקה הן שתי מידות טובות שעל ידן נזכה לגאולה השלימה ולבנין בית המקדש במהרה בימינו.

האחדות נרמזת בשמות האבות, אברהם יצחק ויעקב, שמנין אותיותיהן עולה שלוש עשרה (מספר האותיות של המילה אברהם - 5, מספר האותיות של המילה יצחק - 4, מספר האותיות של המילה יעקב - 4), כמניין המילה "אחד". ואילו הצדקה נרמזת באותיות ג' - ד', כמו שדרשו בגמרא (שבת קד). גימ'ל דל"ת - גמול דלים.

"ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דבר ה' את משה בהר סיני"

תמה אור החיים הקדוש: שלא הוזכרו בפסוקים, אלא רק בני אהרן ולא בני משה, רש"י פירש שכיון שמשה לימדן תורה, מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. אמנם הוא דבר תמוה, שגבי אהרן הכוונה לתולדות ממש ולגבי משה שלימדם תורה, הוא ענין רוחני.

ותירץ אור החיים, כיון שמשם התפלל עבור בני אהרן כמו שכתוב בדברים (פרק ט') "ובאהרן התאנף ה' מאוד להשמדו ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא". ואמרו רבותינו ז"ל (ויקרא רבה פרק ז') שהועילה תפילתו להציל אלעזר ואיתמר. אז כיון שהוא הציל אותם ממינתה קרואים הם על

במרגלים, ופעם חמישית בימי יהושע שנאמר לאלה תחלק הארץ בנחלה וכו', ופעם שישית בימי שאול בטלאים, ופעם שביעית בימי שאול בבזק, ופעם שמינית בימי דוד, ופעם תשיעית בימי עזרא, ופעם עשירית יהיה במהרה בימינו בימי משיח. (אהבת חיים)

"כאשר יחנו כן יסעו..."

מעירים כאן חכמי ישראל: פעמים הרבה אנו נתקלים בבני אדם, הקובעים עתים לתורה (כגון: שיעורי תורה וכדומה) ומדקדקים במצווה קלה כבחמורה - כל עוד הם מצויים בעיר מגוריהם ומנהלים אורח חיים קבוע ומסודר. אך בשעה שהם מיטלטלים בדרכים, הרחק מביתם ומעירם, משנים הם את אורחותיהם הקבועים ומורים היתר לעצמם למעט בתלמוד תורה ולזלזל במצוות שונות.

כלפי מנהג לא טוב זה של רבים וטובים בישראל קוראת כאן התורה: "כאשר יחנו כן יסעו". - על כל אדם להתנהג בשעת מסעו בדרכים, כפי שהוא מתנהג בביתו ובעירו. וכן נאמר בפרשת "שמע" (דברים ו, ז') "ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך".

כי מבחנו של החסיד האמיתי הוא לעמוד בניסיון הקשה של טלטולי דרכים, בלא לוותר על קוצו של יו"ד, בקיום מצוות בזמן מתן תורה, ופעם שלישית

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני"

החכם המופלג רבי חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א) מציין, שהמילים "במדבר סיני" הם בגמטריא "בשלום" (378). וכבר העירו חז"ל במכילתא לפרשת "יתרו", שבבואם למדבר סיני היו בני כל השבטים מאוחדים ומלוכדים, והיה ביניהם שלום, ככתוב (בלשון יחיד): "ויחן שם ישראל" (שמות י"ט ב') כאיש אחד, בלב אחד. ובזכות זה זכו אבותינו למעמד הנשגב של קבלת התורה מפי הגבורה.

ומוסיף בעניין זה החיד"א: כיון שברוב השנים קוראים פרשת "במדבר" בשבת שלפני חג השבועות - מן הראוי להרבות בעשיית שלום בין אדם לחברו קודם חג מתן תורה, כדרך שאנו נוהגים בכל שנה קודם הימים הנוראים.

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל"

אמרו רבותינו ז"ל עשר פעמים נמנו ישראל כמו שכתוב בגמרא ובתנחומא, ופעם עשירית יהיה קודש לשם, כמו שאנחנו עושים מנין לתפילה והעשירי יהיה קודש כך מנין עשירי יבא משיח צדקנו.

פעם ראשונה נמנו על ידי משה כשעלו ממצרים, והשנית בזמן מתן תורה, ופעם שלישית

ינית בת דחל
דבורה בת אביגיל
ת.נ.צ.ב.ה.

ארלט חנה
בת פריחה
ת.נ.צ.ב.ה.

דוד (עמרם)
בר עיישה
ת.נ.צ.ב.ה.

לאה בת
סוליקה רביבו ז"ל
(ה"ד)
ת.נ.צ.ב.ה.

מו"ד
רבי אלעזר אבוחצירא
בן שמחה
רבי עובדיה יוסף
בן ג'ודג'יה
רבי יודם מויכאל
אברגיל בן דינה
ת.נ.צ.ב.ה.

חודש סיון

חודש סיון הינו החודש השלישי למניין החודשים בתורה מחודש ניסן כנאמר: "בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה בא מדבר סיני".

שלושת ימי הגבלה

שלושת ימי הגבלה מעלתם רמה, ואשרי המתמיד בהם ביותר בעסק התורה רציפות, וזו סגולה שיצליח בתורה בכל ימות השנה.

וכתב הגאון רבי חיים פלאגי שלומדי התורה צריכים להיזהר לקדש פיהם ולשונם ביותר קודם חג השבועות, ויישמרו מכל דיבור של שקר ולשון הרע ודיבור חול בבית הכנסת ובשבת כי איך יזכו לתורה בפה דובר לשון הרע.

שבת כלה

שבת שקודם חג שבועות יש קוראים לה "שבת כלה" וכמה טעמים נאמרו בכך:

- א. על שם התורה הקדושה שנקראת כלה כלולה.
- ב. ששבת זו היא השבוע השביעי לספירת העומר, בה אנו סופרים ונטהרים ככלה המכינה עצמה שבעה ימים קודם כניסתה לחופה.
- ג. כיון שבהר סיני ה' יתברך לקחנו לעם, וקידשנו בחופה וקידושין ככלה.

השם סיון, הובא מגלות בבל ומקורו מהמלה הבבלית "סיונו" שמשמעותה זמן קבוע, או ממלה אשורית-אכדית שפירושה "עת להט השמש", על שם השמש הזורחת במלוא עוזה בחודש זה.

בלוח החקלאי העתיק שנמצא בגזר, נקרא חודש זה בשם "קציר כל", כי בו מסתיים קציר החיטים.

שם החודש מוזכר לראשונה במגילת אסתר.

בא' לחודש סיון, הגיעו בני ישראל לאחר יציאת מצרים להר סיני, ובשבעה בו זכו לקבל את התורה הקדושה.

חודש סיון לעולם מלא בן שלושים יום.

חג השבועות חל תמיד בחודש סיון חמישים יום לאחר שהתחילו לספור ספירת העומר ביום הראשון לחול המועד פסח.

אמירת תחנון בחודש סיון

אין לומר תחנון ונפילת אפים, ומזמור יענך ה' ביום צרה,

דיון משפחתי עם הרב יצחק זלברשטיין

מעשה שהיה בגביר נכבד מחוץ לארץ שהגיע לבקור בארץ ישראל, ובאחד הימים הזדמן לכולל בו לומדים אברכים מצאנים.

כשנכנס הגביר לבית המדרש, הבחין שהצביר מתכונן לתפלת מנחה, והחליט שגם הוא יעמוד להתפלל עמם. אך בעיה אחת הטרידה אותו - הוא שָׁכַח להביא את חליפתו, וכיהודי המדקדק במצוות, הוא מקפיד תמיד ללבוש חליפה בעת התפילה. פנה אפוא אל אחד האברכים ושאלו: "האם יש פאו חליפה מותרת שאוכל ללבוש בתפילה?".

השיב לו האברך במאור פנים: "אני מתפלל מאחר יותר, תוכל ללבוש את חליפתך".

האברך מהר למסור את החליפה לידי הגביר, והלה הבחין מייד שהיא לא הייתה כלל מסוג החליפות היקרותיות שהוא נוהג ללבוש, אלא חליפה פשוטה מאד. אך המעיין הוא, שעם החליפה הזאת חש העשיר הנכבד התעלות והתרוממות הרוח בתפלתו; הוא חשב בלבו, "ככל הנראה אני עטוף בכסויות של תלמיד חכם שאין לו בעולמו אלא תורה...".

הגביר סים את תפילת העמידה, ובעודו ממתין לחזרת הש"ץ, הבחין שבכיס החליפה ישנם דפים המלאים בדברי תורה שנקתבו בכתב יד ברור וקסדר להפליא. הוא שלף מהכיס דף אחד, עין בו, ואורו יעניו... הדף היה מלא בדברי תורה מתוקים מדבש, והגביר קרא אותם מתוך ענג רב.

לאחר התפילה תלה הגביר את חליפת האברך על מתלה החליפות, והלה לדרפו. מאחר יותר, קשלבש האברך את החליפה, מצא בתוך הכיס

לסכום: האלף דולר שזכים לבעל החליפה.

לדפואה שלומיה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מירדה בת רחל

לדפואה שלומיה

נפתלי בן נעמה
ציונה בת נעמה

לדפואה שלומיה

אליה אבנר
בן רבקה
ליושי בת אוד
מיזל

לדפואה שלומיה

מרי מרים
בת רחל
תנצבה

לדפואה שלומיה

נג'יה
בת סרה
תנצבה

תפילת אבות על בנים

ערב ראש חודש סיון

כתב ר' ישעיה הלוי הורביץ השל"ה (בעל הספר "שני לוחות הברית") הקדוש (מסכת תמיד נר מצוה קלב): "ליבי אומר שעת רצון לתפלה זו (תפילת השל"ה הנודעת) בערב ראש חודש סיון, הוא החודש שבו ניתנה התורה, ואז נקראים 'בנים' לה' אלוקינו, וראוי לישיב בתענית ביום ההוא הוא ואשתו, ויתעוררו בתשובה ויתקנו כל ענייני הבית איסור והיתר וטומאה וטהרה וכל העניינים, ויתנו צדקה לעניים הגונים... (וכתב על כך הראשון לציון הגאון הגדול רבי יצחק יוסף שליט"א: יותר טוב מן התענית שהנשים יתחזקו במדת הצניעות, והאנשים יעסקו בתורה).

ועלינו לדעת ולזכור היטב, כי בכל עת ובכל זמן מחובת האבות להרבות בתפילה להצלחת הצאצאים בתורה וביראת שמים, בכל יום ויום בשנה. ובפרט בימים אלו שקודם קבלת התורה, עלינו להרבות יותר ויותר בתפילה ובתחנונים לזכות לקבלת התורה, ושנהיה אנחנו וצאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה. וכמו שכתב רבי אליעזר פאפו זיע"א בספרו "פלא יועץ" (ערך עצרת): "טוב דבר בעתו, לשפוך נפשו בימים האלה ובזמן הזה שיזכה הוא ובניו לכתרה של תורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות".

סיפור מיוחד על תפילת השל"ה

סיפור רבי אלימלך בידרמן שליט"א: "שמעתי סיפור שאירע לפני כמה שנים. בחורה חוזרת בתשובה התארסה עם בחיר ליבה בסימן טוב ובמזל טוב. בהתקרב מועד החתונה ביקשו בני המשפחה מכל מי שרק יכול לבוא ולהשתתף בשמחת החתונה לשמח את הכלה, מכיוון שהיא לא מזמן חזרה בתשובה ואין לה חברות שישמחו אותה...

אחת הנשים בשכונה החליטה להגיע לחתונה, לשמח את אותה כלה ואת המשפחה. כשהגיע לחתונה חיפשה אותה אישה את האמא של הכלה - לברכה בברכת "מזל טוב", אלא שהאמא של הכלה נעלמה מעיני כולם, עד שמצאה אותה יושבת ב'מטבח' כשפניה עצובות, ומלאה טענות ומענות...

ניגשה אליה אותה אישה, ושאלה אותה: "מדוע הינך עצובה היום, הרי זה הזמן שאת צריכה להיות הכי שמחה, יום החתונה של ביתך". ענתה לה האמא של הכלה: "כיצד אוכל לשמוח כשביתי הכלה הזו הפנתה לי עורף, עזבה את הבית ואת דרך חיי ונהפכה לבעלת תשובה גמורה, ויותר גדל צערי כי איננה הראשונה אלא שלישית מבין בנותיי שעשו את הדרך הזו ושבו

בתשובה שלימה..."

כשמוע האישה את דבריה תמהה בפניה - כיצד אכן אירע דבר כזה שממשפחה אחת כבר שבו שלש בנות בתשובה? אם הכלה לא ידעה מה לענות, אבל סיפרה כי כל ה'קשר' שבינה ובין עולם החרדים לדבר ה' היה שלפני כעשרים שנה השתתפה ב'סמינר' לבעלי תשובה, אבל כל הדיבורים שנאמרו שם לא נקלטו במוחה ולא השפיעו עליה במאומה. בתוך הדברים סיפרה שבסוף הסמינר נתנו לכל אחת דף כתוב, והובטח להם ש'סגולה' גדולה להצלחה ולברכה מי שיקרא את אותו דף. ומאותו זמן היא קוראת את הדף בכל יום - אפילו שאינה מבינה כלום ממה שכתוב בו.

האישה שאלה אותה שמא נמצא הדף ברשותך, אמרה כן, והוציאה אותו מהכיס.

הסתכלה האישה בתוך הדף ושם נתגלה הסוד - כי על הדף הודפס 'תפילת השל"ה', ואפילו שאשה זו לא ידעה מה היא אומרת וגם לא רצתה כלל שיקויים בה כל הנאמר שם, בכל זאת זכתה ששלוש מצאצאיה שבו בתשובה שלימה וגמורה".

"וביחוד הדברים אמורים לגבינו", המשיך הרב בידרמן ואמר, "שאנו יודעים ומבינים את התפילה הקדושה הזו, אם נתפלל מעומק ליבנו את התפילה הזו, בוודאי נפעל דברים נשגבים ורוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלצינו".

גאונותו של רבי משה שטרנבוך

מעשה שהיה כשישב הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א ראש אבות בתי הדין של ה'עדה החרדית' בירושלים בשיעורו של הגאון גאב"ד טשעבין זצוק"ל, והקשה הרב מטשעבין קושיא עצומה על הסוגיא הנלמדת, ורבי משה שטרנבוך ענה מיד תשובה כהלכה ברוב חריפות ופולפול ויישב דבר דבור על אופניו. אמר לו הרבי מטשעבין: "חידוש זה איננו שלך...", ולפליאת השומעים הסביר, כי תשובה זו איננה שלו אלא של אמו שבכתה בדמעות שלישי להצלחת צאצאיה בתורה.

תפילתו של החתם סופר

העיד הגאון הקדוש ה'חתם סופר' זי"ע על עצמו בשמחת נישואי אחד מצאצאיו בזה הלשון האמינו לי, שמדי יום ויום הנני שופך דמעות שה' יזכני, שבניי יעלו מעלה מעלה בקודש יותר ממני, ויקויים בהם (דברים ל', ה') "והיטבך והרבך מאבותיך" (הכוונה - שהילדים יהיו יותר טובים מאבות). (הובא בתפילה למשה עמו' טו).

תפילת השל"ה

אתה הוא יי אלהינו עד שלא בראת העולם, ואתה הוא אלהינו משבראת העולם, ומעולם ועד עולם אתה אל, ובראת עולמך בגין לאשתמודע אלהותך באמצעות תורתך הקדושה, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה, בראשית - בשביל תורה ובשביל ישראל, כי הם עמך ונחלתך אשר בחרת בהם מכל האמות, ונתת להם תורתך הקדושה, וקרבתם לשמך הגדול. ועל קיום העולם ועל קיום התורה באו לנו ממך יי אלהינו שני צוים: כתבת בתורתך פרו ורבו, וכתבת בתורתך ולמדתם אתם את בניכם, והכונה בשתייהן אחת, כי לא לתהו בראת כי אם לשבת, ולכבודך בראת יצרת אף עשית, כדי שנהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי כל עמך בית ישראל יודעי שמך ולומדי תורתך.

ובכן אבוא אליך יי מלך מלכי המלכים, ואפיל תחנתי, ועיני לך תלויות עד שתחנני ותשמע תפילתי להזמין לי בנים ובנות, וגם הם יפרו וירבו הם ובניהם ובני בניהם עד סוף כל הדורות לתכלית שהם ואני כלנו יעסקו בתורתך הקדושה ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך לאהבה וליראה את שמך.

אבינו אב הרחמן, תן לכלנו חיים ארוכים וברוכים, מי כמוך אב הרחמים זוכר יצוריו לחיים ברחמים, זכרנו לחיים נצחיים, כמו שהתפלל אברהם אבינו לו יחיה לפניך, ופרשו רבותינו זכרונם לברכה, ביראתך.

כי על כן באתי לבקש ולחנן מלפניך שיהא זרעי וזרע זרעי עד עולם זרע כשר, ואל ימצא בי ובזרעי ובזרע זרעי עד עולם שום פסול ושמש, אף שלום ואמת וטוב וישר בעיני אלהים ובעיני אדם, ויהיו בעלי תורה, מארי מקרא, מארי משנה, מארי תלמוד, מארי רזא, מארי מצוה, מארי גומלי חסדים, מארי מדות תרומיות, ועבדוך באהבה וביראה פנימית, לא יראה חיצונית, ותן לכל גויה וגויה מהם די מחסורה בכבוד, ותן להם בריאות וכבוד וכת, ותן להם קומה ויפי וחו וחסד, ויהיה אהבה ואחוה ושלוש ביניהם, ותזמין להם זיוגים הגונים מזרע תלמידי חכמים מזרע צדיקים, וגם זיוגם יהיו כמוותם ככל אשר התפללתי עליהם, כי זכרון אחד עולה לכאן ולכאן.

אתה יי יודע כל תעלומות, ולפניך נגלו מצפוני לבי, כי כונתי בכל אלה למען שמך הגדול והקדוש ולמען תורתך הקדושה, על כן ענני יי ענני בעבור האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, ובגללם תושיע בנים להיות הענפים דומים לשרשם, ובעבור דוד עבדך רגל רביעי במרכבה, המשורר ברוח קדשך.

שיר המעלות, אשרי כל ירא יי ההלך בדרכיו: יגיע כפיה כי תאכל אשריך וטוב לך: אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך, בניה כשתלי זיתים סביב לשלחנה: הנה כי כן יברך גבר ירא יי: יברכה יי מציון, וראה בטוב ירושלים, כל ימי חייך: וראה בנים לבניה, שלום על ישראל:

אנא יי שומע תפלה, יקים בנו הפסוק, ואני זאת בריתי אותם אמר יי, רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיר, לא ימושו מפיה ומפי זרע ומפי זרע זרעה אמר יי מעתה ועד עולם: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגאלי:

הלכות עירוב

החמה בתוך זמן בין השמשות, יניח העירוב ויברך עליו ויוצא בו ידי חובתו. ואפילו אם ענה "ברכו" של תפילת ערבית, כל עוד לא התפלל ערבית (ועדיין הוא בין השמשות) יוכל להניח העירוב, ולא יברך עליו, רק יאמר הנוסח "בדין עירובא". (יחזה דעת חלק ו' סימן לא).

תבשיל שראוי ללפת בו את הפת

התבשיל של העירוב יוכל להיות מבושל, או צלי, או שלוק, או כבוש, או מעושן, ואפילו תפוח מבושל, ובלבד שיהיה ראוי ללפת בו את הפת. ולכן אין לערב עירוב תבשילין בתבשיל דייסה ושאר מיני קטניות שאין רגילים ללפת בהם הפת.

במקומות החמים נוהגים לקחת ביצה שלוקה שמחזיקה מעמד ואינה באה לידי סירחון כשאר מיני ליפתן. ובזמן הזה שיש לנו מקררים חשמליים טוב להדר לקחת לצורך מצוות העירוב, לחם שלם ותבשיל חשוב, כגון בשר או דגים.

יד ימין

כשמברך על העירוב, טוב להחזיק את התבשיל ביד ימין.

נוסח העירוב

בשעה שמניח העירוב בערב יום טוב מברך: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וציונו על מצות עירוב". וסיים: "בדין עירובא יהא שרי לנא לאפווי ולבשולי ולאדלוקי שרגא ולמעבד כל צרכנא מיום טוב לשבת". [בעירוב זה יהיה מותר לנו לאפות ולבשל ולהדליק הנר ולעשות כל צרכינו מיום טוב לשבת], ולכתחילה צריך שיבין מה שאומר, ואם אינו מבין בארמית או בלשון הקודש, יאמר הנוסח בשפה שמבין.

שמיעת האישה ברכת העירוב

נכון שהאישה תשמע את ברכת העירוב תבשילין ואת

חג שבועות חל בערב שבת

אי"ה השנה יחול חג שבועות ביום שישי, ולאחר מכן מיד נכנסת שבת. בחג אסור מדברי סופרים לבשל, או לאפות פת לצורך השבת, אלא על ידי עירוב תבשילין.

עירוב תבשילין

עירוב תבשילין פירושו - שיניח פת ותבשיל מערב יום טוב (יום חמישי) לשבת, בכדי שיהיה ניכר שאינו מתחיל בבישול ובאפייה שאינם לצורך יום טוב בעיצומו של היום, אלא הוא רק כגומר מלאכת אוכל נפש, לאחר שהתחיל בה מערב יום טוב.

נהגו להניח לכתחילה פת ותבשיל בערב יום טוב, כדברי רבי אליעזר (ביצה טו:). ובדיעבד אם לא הניח לצורך העירוב אלא תבשיל בלבד, מותר לאפות ולבשל ביום טוב לצורך השבת. אבל אם הניח פת בלבד, יש אומרים שאפילו לאפות ביום טוב אינו רשאי. ויש מתירים על כל פנים לאפות. וספק דרבנן לקולא.

שיעור התבשיל

שיעור התבשיל שמניח לצורך העירוב כזית [עשרים ושבעה גרם, ובדיעבד די בשמונה עשר גרם]. ואפילו בני המשפחה מרובים די בכזית תבשיל לצורך העירוב. וטוב להחמיר להניח פת העירוב כשיעור ביצה (חמישים וארבע גרם).

זמן הנחת העירוב

לכתחילה צריך להניח את העירוב דווקא יום טוב (יום חמישי).

ואם הניחו קודם זמן זה, יחזור ויטלנו בערב יום טוב ויאמר שהוא סומך עליו לשם מצות עירוב, לאפות ולבשל מיום טוב לשבת, ולא יברך עליו, ומיהו אם לא עשה כן, בכל זאת מותר לו לאפות ולבשל על סמך העירוב הזה.

נזכר לאחר השקיעה

מי ששכח להניח עירוב תבשילין ונזכר אחר שקיעת

טב תבשילין

להניח עירוב תבשילין כדי שיוכל להדליק ביום טוב נר של שבת. וטוב שיניח עירוב תבשילין, מכיוון שצריך להדליק נרות שבת, אך לא יברך על העירוב, רק יאמר "בדין עירובא יהא שרי לנא לאדלוקי שרגא מיום טוב לשבת". ואם רוצה לברך, יבשל ביום טוב איזה תבשיל לכבוד השבת, ואז יוכל לברך בשעת עשיית העירוב. לכן אורחים המתארחים בבית מלון ובעל המלון מערב עירובי תבשילין, אינם צריכים לערב עירובי תבשילין רק בשביל להדליק הנרות מיום טוב לשבת. ואם מניחים לא יברכו על העירוב, רק יאמרו: "בדין עירובא יהא שרי לנא לאדלוקי שרגא מיום טוב לשבת".

שכח לערב עירוב תבשילין ונזכר בבית הכנסת

מי ששכח להניח עירוב תבשילין ונזכר בבואו לבית הכנסת להתפלל מנחה, ואין פנאי ללכת לביתו ולחזור להתפלל מנחה, יש אומרים שיוכל לעשות עירוב בבית הכנסת, שיחשוב על איזה תבשיל שבביתו, ויאמר "שבזה העירוב יהא מותר לו לאפות ולבשל ולהדליק את הנר" וכו'. ויש אומרים שמכיון שעליו לומר: "בדין" עירובא וכו', לא יוכל לסמוך על פת ותבשיל שאינם לפניו אלא בביתו. ועוד טעמים אחרים. ובשעת הדחק שאין שהות שילך לביתו לעשות העירוב, יסמוך על המתירים, אך לא יברך אפילו עדיין לא שקעה החמה, ויאמר שבתבשיל פלוני שיש לי בביתי יהיה מותר לי לבשל ולאפות ולהדליק הנר מיום טוב לשבת. ועל צד היותר טוב יתנה ויאמר: "ואם לא יועיל עירובי על פי הדין, הנני סומך על עירוב גדול העיר". ומכל מקום אם הכין תבשיל ביצה וכיו"ב לצורך העירוב ושכח לברך ולהתנות "בדין עירובא", יש להקל. שכיון שהיה בדעתו להתנות ולברך עליו, מותר בדיעבד, והברכה שצריך לברך עליו לכתחילה, ולהתנות עליו במפורש, אינה מעכבת.

הנוסח של "בדין עירובא" מפי בעלה ותענה אמן על הברכה. משום שעיקר העירוב נעשה בשבילה שהיא עוסקת בצרכי הבית באפיה ובישול וכדומה, ובדיעבד אין זה מעכב.

אישה המתגוררת לבדה

גם הנשים חייבות לעשות עירובי תבשילין, ולכן אם אין בעלה בעיר, או שהיא מתגוררת לבדה, צריכה לעשות עירוב תבשילין בברכה. ואם אינה בקיאה לעשות עירוב, תבקש מהשכן שיעשה העירוב בשבילה. ומועיל לעשות עירוב על ידי שליח.

סמוכים על שולחנו

בני ביתו הסמוכים על שולחנו, אפילו הם נשואים, אינם צריכים לערב באופן נפרד ורשאים לאפות ולבשל בביתו עבור כולם על סמך העירוב של ראש המשפחה. אולם אם כל אחד סועד על חשבונו, יערב כל אחד בעצמו. (קיצור שו"ע חזו"ע יו"ט)

זוגות השובתים אצל הוריהם

זוגות ההולכים לשבות בחג אצל הוריהם וסועדים אצלם, אינם צריכים לערב בעצמם, אלא סומכים על עירוב הוריהם. (ילקו"י יו"ט עמ' תקנ"ב)

להשתדל להכין את האוכל ביום טוב בעוד היום גדול

אף על פי שהכין עירוב תבשילין כדת, ישתדל להקדים לבשל ביום טוב את צורכי השבת בשעות המוקדמות של היום, כדי שיסיים האפייה והבישול בעוד היום גדול, שאילו יזדמנו לו אורחים ביום טוב יוכל להגיש התבשילים לפנייהם לאכילה. ומכל מקום אם נתעכב מפני איזה אונס רשאי להמשיך ולבשל ביום טוב עד סמוך לשקיעת החמה. (ילקו"י יו"ט עמ' תקס"ב)

עירוב תבשילין לצורך נרות שבת בלי ברכה

מי שסיים בהכנת מאכלי שבת לפני כניסת יום טוב, ואינו צריך להכין מיום טוב לשבת, מעיקר הדין אינו צריך

סיפורי צדיקים

לא שם לב

נכנס הגאון רבי שלום שדרון זצ"ל לגאון מטשיבין זצ"ל לאחר תפילת ותיקין כדי לשאול אותו שאלה קשה. הרב היה שקוע בלימודו. שמע הרב ואמר: "נכון, רבי שלום, זוהי שאלה קשה, אך מדוע אתה בא בשעה כה מאוחרת?" ענה לו ר' שלום כי הוא כבר אחרי תפילת שחרית, והרב נדהם. מרוב שקידתו בלימודו לא שם לב שכל הלילה עבר...

כיצד זוכים לבנים צדיקים?
לפני כניסת השבת פרצה הרבנית הצדקת מבעלזא ע"ה בבכי מר, היות שלא היה לה לתת צדקה לפני הדלקת נרות כנהוג. מה עשתה? משכנה את מצנפת ראשה וחלקה את הכסף לעניים. רק אחר כך הדליקה נרות. אמר הרבי הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א: "אם מדליקים נרות בצורה כזאת אין פלא שזוכים לבנים צדיקים..."

יש קונה עולמו בדף אחד...
סמואל, סטודנט יהודי בארה"ב, החל להתקרב ליהדות. באותה תקופה פרש אביו של סמואל מעבודתו,

ומיום עמוס עבר ליום שכולו שעמוס וריקנות. ביקש האב מהבן כי ילמדו גמרא. הבן הסביר לו כי קשה מאוד ללמוד גמרא, אך האב לא ויתר. ביקש שלפחות ילמדו דף אחד. כל יום למדו שורה ועוד שורה. הגמרא לא הייתה קלה להבנה, אך הלימוד הסב לאביו תענוג והוא ציפה בכל יום ללימוד. בתום שנה זכו לסיים דף גמרא אחד... האב החליט שהוא רוצה לערוך "סיום" על הדף הנלמד, וממש התעקש על כך. נכנס סמואל לגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל, כדי שיורה לו מה לעשות. רבי משה התרגש מאוד והורה לבן לעשות "סיום" וגם הוא ישתתף בו.

בהתרגשות רבה ערכו את "הסיום" על הדף. רבי משה שיבח את האב ואת הבן שלמדו והשקיעו, ולמרות הקשיים לא נרתעו והשיגו את מבוקשם. למחרת הסיום לא התעורר האב משנתו. נפטר במיתת נשיקה. בהלוויה הספיד רבי משה: "יש קונה עולמו בשעה אחת, יש קונה עולמו בדף אחד..."

(מרוה לצמא)

צדיקים במיתתם

קדוים חיים

רבי עובדיה מברטנורא

רבי עובדיה נולד באיטליה לרבי אברהם ירא מהעיר ברטינורו, או ברטנורה בדיאלקט הרומאני המקובל באזור, השוכנת בנפת פורלי-צ'זנה שבמחוז אמיליה-רומאניה, ועל שמה נקראת המשפחה.

בנעוריו למד בישיבה של רבי יוסף קולון, שהייתה אז בבולוניה בירת מחוז אמיליה-רומאניה הסמוכה לעיר הולדתו ברטנורא. לאחר מכן התגורר במשך מספר שנים בסאן ג'נסיו, עיירה קטנה בנפת מצ'רטרה שבמחוז מארקה. מתקופה זו נותרו בידינו מספר מכתבי המלצה ותעודות שונות בכתב ידו וכן תפילה שחיבר, ובתחילת שנות השמונים של המאה ה-15 שימש כרב העיר צ'יטה די קאסטלו, השוכנת בחלקו העליון של הנהר טיבר בשיפולי הרי האפנינים, בנפת פרוג'ה. באותה תקופה אף נמנה עם חשובי הבנקאים היהודים בעיר, ושמו מוזכר בראש רשימת הבנקאים המורשים להעניק הלוואות בריבית עבור תושביה הנוצריים של העיר, בו מופיע בין השאר פטור עבור כל הבנקאים היהודים מלסחור בשבתות ובמועדי ישראל.

בא' בכסלו שנת ה'רמ"ו עזב רבי עובדיה את העיר, ככל הנראה בעקבות פטירת אשתו, והחל במסעו לארץ ישראל.

לקראת חג הפסח, ב"ג בניסן ה'רמ"ח, הגיע רבי עובדיה לירושלים והתקבל בה בכבוד רב. בימי הפסח התאכסן בביתו של הרב יעקב רם קולונמאנו (רב אשכנזי ממוצא איטלקי), ואחר הפסח עבר לגור בביתו הנטוש

של הנגיד רבי נתן שולאל. באותה תקופה חייתה בירושלים קהילה קטנה ודלת אמצעים של כ-70 משפחות, כפי שהוא מתאר באיגרתו "ומן היהודים לא נשארו בה היום שבעים בעלי בתים מדלת העם..." תושביה היו עניים ואפילו לא היו להם ספרי תורה. מאחר שפרנסתו הייתה מצויה מפיקדונות בנקאיים נושאי ריבית אותם השאיר באיטליה, נרתם רבי עובדיה לשיפור המצב העגום. הוא אף קיבל תרומות ייעודיות לצורך זה מאחיו ומאביו שנתורו באיטליה. עקב השתדלותו לסייע לביסוס וחזוק הקהילה מבחינה רוחנית וחומרית כאחד, וכן בשל גדולתו התורנית, תפס עד מהרה מקום של כבוד בין תושביה היהודים של ירושלים, והתמנה לרבה הראשי, מינוי שהוכר גם על ידי השלטונות הממלוכים. הוא דרש בבית הכנסת פעמיים בחודש בעברית, תיקן שיעורי תורה ודרשות להמון העם, והיה אחראי על חלוקת כספי הצדקות שהגיעו מערי אירופה עבור עניי ירושלים. בין שאר פעולותיו הייתה הקמתה המחודשת של החברה קדישא בירושלים, בה שימש הוא כחבר מן המניין ואף עסק אישית בקבורה. כמו כן סייע בשיקום בית הכנסת ברובע היהודי שנהרס בידי פורעים.

ביאור המשנה - גולת הכותרת של חיבוריו אשר גם היקנה לו את פרסומו הוא ללא ספק ביאורו לשישה סדרי משנה, שנדפס לראשונה בוונציה בשנים ה'ש"ח - ה'ש"ט על ידי בן אחיו.

יום הילולתו אינו נודע, לכן יש הנוהגים לערוך לו יום זיכרון בג' בסיון בשל קרבתו לחג מתן תורה.

לקבלת העלון במייל שלחו הודעה

alonorhaner@gmail.com

לקבלת העלון בוואטסאפ שלחו הודעה

0505069633

ניתן לקבל את העלון באתר "דרשו"

"עץ חיים היא למחזיקים בה..."

לתרומות והקדשות

חייגו

052-7134251

050-5069633

לכרחה והצלחה

מודים (מידוי)

בת רות